

Brännkyrka Sn, Sö

BESLUT

DATUM
2001 05 29

BETECKNING
312-1565-2001

ERT DATUM

ER BETECKNING

2005-02-02 beslöt. KML
A/c / [signature]

Kopia till

Kyrkorådet i Vantörs församling
Högdalsplan 16
Box 77
124 21 Bandhagen

Skydd enligt lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. för Vantörs kyrka, Stockholms stift, Södermanland.

Just/samråd

[Handwritten notes and signatures on the left margin]

Beslut

Riksantikvarieämbetet (RAÄ) beslutar med stöd av 4 kap. 4§ lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. (KML) att bestämmelserna i 4 kap. 3§ KML skall tillämpas på Vantörs kyrka med därtill hörande kyrkotomt.

Kyrkan och kyrkotomten får inte på något väsentligt sätt ändras utan tillstånd av länsstyrelsen.

Tillstånd erfordras ej för interiöra förändringar i lokalerna för församlingsverksamheten, men samråd bör ske med länsstyrelsen.

Bakgrund

Alla Svenska kyrkans kyrkobyggnader uppförda t.o.m. 1939 är skyddade enligt 4 kap. KML. Enligt 4 och 14§§ i detta kapitel kan RAÄ besluta att även kyrkobyggnader, kyrkotomter och begravningsplatser tillkomna 1940 och senare, som är märkliga på grund av sitt kulturhistoriska värde skall skyddas. Av förarbetena till lagen framgår att begreppet *kulturhistoriskt värde* också innefattar *konstnärligt värde* och att även kyrkor som är yngre än ca 20 år kan skyddas.

År 1990 fattade RAÄ beslut om skydd för ett urval kyrkor byggda 1940 och senare, sammanlagt 83 kyrkor. 1996 beslutades om skydd för ett urval av begravningsplatser med kapellkrematorier eller begravningskapell, sammanlagt 22 anläggningar.

Exp

2001 06 01 / [signature]

Urvalet behöver ses över med jämna mellanrum och RAÄ har nu beslutat att göra en utökning av urvalet av skyddsvärda kyrkor byggda 1940 och senare. Orsaken är dels att inventeringsunderlaget när det gäller de nya kyrkorna har förbättrats sedan förra urvalstillfället och dels att ett flertal nya kyrkor har byggts.

Elva kyrkor byggda 1940 eller senare i Stockholm stift har enligt beslutet 1990 skydd enligt KML och i det nu aktuella urvalet har RAÄ beslutat att ytterligare fem kyrkor i stiftet skall skyddas.

Redogörelse för ärendets handläggning

Urvalet av skyddsvärda kyrkor som omfattar kyrkor byggda 1940 eller senare har skett i samråd med länsstyrelser, läns museer och Arkitekturmuseet. Vid urvalet har följande kriterier beaktats:

- Hög arkitektonisk och konstnärlig kvalitet
- Tidstypisk utformning
- Återspeglning av internationella arkitekturtrender
- Kyrkan som del i en miljö, t.ex. ett medvetet gestaltat förortscentrum
- Exempel på teologiskt och liturgiskt betingad gestaltning
- Verk av framstående arkitekter, även lokalt
- Konstnärligt betydande fast utsmyckning
- Intressanta och nydanande tekniska lösningar

Förslag till utökat urval av skyddsvärda kyrkor har remitterats till stiftsstyrelser och till berörda församlingar. Muntliga kontakter har tagits med de församlingar som inte yttrat sig eller som varit tveksamma till skyddet.

Stockholms stift har den 12 februari 2001 tillstyrkt att Vantörs kyrka ska omfattas av skydd enligt KML. Kopia av yttrandet bifogas. Vantörs församling har den 21 januari 2000 yttrat sig över förslaget och inte haft något att erinra.

Beskrivning av kyrkan

Vantörs kyrka byggdes 1958 - 59 efter ritningar av arkitekterna Berndt Alfreds och Gunnar Larsén.

Vantörs kyrka med tillhörande församlingsutrymmen ligger vid ett torg i Högdalens förortscentrum. Den är uppförd i rött tegel med höga, slutna murar och flackt tak, krönt av ett öppet klocktorn i betong. Kyrkorum, kapell och församlingsal ligger i det övre våningsplanet. Kyrkorummet har tegelväggar med höga smala fönsterslitsar och innertaket utfört som skalkonstruktion i betong med veckade former. Den konstnärliga utsmyckningen är utförd av bl.a. Arne Jones (krucifix och torntupp), Gert Marcus (alturväggens stenmosaik), Sven Palmquist (dopfont i glas) och Fritz Sjöström och Margot Hedeman (portalskulptur).

Motiv för beslutet

Vantörs kyrka är ett tidigt och förnämligt exempel på efterkrigstidens modernistiska formspråk. Tidstypiskt är inslagen av obehandlade betongpartier och bara, tegelmurade väggar, vars struktur framhävs av snett infallande ljus. Takkonstruktionen är innovativ och ovanlig. Kyrkan har en rik och mångfacetterad konstnärlig utsmyckning.

Beslut i detta ärende har fattats av överantikvarie Christina von Arbin, efter föredragning av arkitekt Kerstin Alexandersson. Verksjurist Kristina Lindskog, enhetschef Gunnel Vahlne och förste antikvarie Ingrid Sjöström har deltagit i den slutliga handläggningen.

Överklagande

Detta beslut kan överklagas hos länsrätten. Hur man överklagar framgår av bilaga.

Christina von Arbin
Överantikvarie

Kerstin Alexandersson
Arkitekt

Bilagor:
Yttrande från Stockholms stift
Hur man överklagar

Kopia till:
Svenska kyrkan
Stockholms stift
Länsstyrelsen
Länsmuseet
Arkitekturmuseet